

Andrena propinqua

Tvillingsandbi

Steklar, Bin

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Ej tillämplig (NA)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Hymenoptera (steklar), **Familj:** Andrenidae (grävbin), **Släkte:** *Andrena* (sandbin), **Art:** *Andrena propinqua* - tvillingsandbi Schenck, 1853 **Synonymer:**

Kännetecken

Tvillingsandbiet är ett medelstort sandbi med en kroppslängd på 9–10 mm. Honan har kort orangeröd behåring i ett band över bakre delen av mellankroppen (postskutellen) men ser för övrigt nästan kal ut med undantag av de täthåriga vita fransarna baktill på bakkroppssegment (tergiterna) 2–4 och den brunorangevärgade ändfransen på segment 5 och 6. Hos honan är pollensamlingshåren baktill på mellankroppens sidor välutvecklade, inte bara horisontellt längs den övre kanten, utan även vertikalt i främre kanten av pollensamlingsytan.

Pollensamlingsbehåringen (scopan) på bakskenbenen är jämn och kort. Honan kan skiljas från den mycket närstående arten ryggsandbi *Andrena dorsata* på att bakskenbenen är mörka (inte rödorange) och att hårfransen på bakkroppssegment 3 i mitten är obrutet. Hanarna är knappast möjliga att känna igen i fält utan måste examineras. Arten kan bestämmas med hjälp av Schmid-Egger & Scheuchl (1997).

Utbredning och status

Endast ett ca 70 år gammalt belägg, en hona insamlad av Max Richter, är känt från Sverige. Området Brevik (Tyresö k:n), varifrån det enda svenska fyndet kommer, är en avlång halvö som numera är nästan helt exploaterad för bebyggelse. Sannolikt är biet utdött i området, men något riktat eftersök har hittills inte gjorts. I de nordiska grannländerna är arten inte känd från Norge eller Finland, men har påträffats i Danmark (H.B. Madsen opubl.). Biet förekommer dessutom i Storbritannien och stora delar av Mellan- och Sydeuropa, i Nordafrika, samt österut till Ukraina. Tolkningen av det svenska belägget av arten som starkt indicium på förekomsten av en lokalt reproducerande population i landet, om än under en begränsad period, baserar sig på det faktum att sandbin knappast genomför långdistansspridning. Markboende arter sprids inte tillfälligt vid transporter på samma sätt som vedboende arter kan.

Artens relativt allmogliga sandbiutseende och dess vid första anblick något slitna uppenbarelse gör att den lätt har kunnat undgå insamling. Det finns således också en viss sannolikhet för att arten skulle kunna finnas i landet någonstans t.ex. längs Östersjökusten.

Ekologi

Det är inte i detalj känt i vilken naturtyp biet påträffades i Sverige. Inga uppgifter finns heller om artens boförhållanden eller näringsväxtval hos oss. I Mellaneuropa uppvisar inte arten några påtagligt specialiserade krav på sin livsmiljö och kan förekomma i flera olika miljöer. Där uppges biet bygga bon enskilt i sparsamt bevuxna, kraftigt lutande sluttningar både på sandmarker och på andra mindre sandiga marker (Kocourek 1966). I Tyskland har arten två generationer per år med flygtiden mars-maj och juni-augusti. Arten har konstaterats besöka ett stort antal olika blomväxter från olika växtfamiljer. Av även i Sverige utbrett förekommande växter kan nämnas sälg/vide *Salix*, fingerört *Potentilla*, tussilago *Tussilago farfara*, maskros *Taraxacum* och kål/oljeväxter *Brassica*-sorter med blomningstid som sammanfaller med första generationens flygtid, samt flockblommiga (Apiaceae), korgblommiga (Asteraceae), andra korsblommiga (*Brassicaceae*), ärtväxter (Fabaceae), gulreseda *Reseda lutea* och blåmunkar *Jasione montana* för andra generationen.

Hot

Några aktuella hot mot artens livsmiljö är inte kända även om det är sannolikt att dess enda kända lokal påverkats negativt av exploatering för bebyggelse. Bin är generellt beroende av störd mark och viss exploateringsverksamhet kan således vara positiv.

Åtgärder

En inventering av tvillingsandbiet i Sverige bör utföras i april–maj och juli–augusti i nordöstra Södermanland (främst halvön Tyresö-Brevik) för att lokalisera eventuella förekomster, populationsstorlekar och hot. Om en population påträffas bör den omedelbart stödjas med riktade naturvårdsåtgärder för ökade boplatsresurser (preparering av exponerade varma sluttningar) kombinerade med ökade blomresurser (bärkraftig blomrikedom, bl.a. av sälg/vide *Salix*).

Övrigt

F. Burger har bidragit med väsentlig information om artens uppträdande i Tyskland.

Litteratur

Kocourek, M. 1966. Prodrum der Hymenopteren der Tschechoslowakei 9: Apoidea, 1. *Acta Faunistica Entomologica Musei Nationalis Pragae* 12: 1-123.

Nilsson, L.A. 2003. *Prerevisional checklist and synonymy of the bees of Sweden (Hymenoptera: Apoidea)*. ArtDatabanken, Uppsala. 114 s.

Schmid-Egger, C. & Scheuchl, E. 1997. *Illustrierte Bestimmungstabellen der Wildbienen Deutschlands und Österreichs unter Berücksichtigung der Arten der Schweiz III: Andrenidae*. Erwin Scheuchl, Velden.

Stoekert, E. 1930. *Andrena*. I: Schmiedeknecht O. 1930. Die Hymenopteren Nord- und Mitteleuropas. 2:a uppl. Fischer, Jena. s. 897-986.

Stoekert, F.K. 1933. Die Bienen Frankens (Hym. Apid.). Eine ökologisch-tiergeographische Untersuchung. *Beihefte der Deutsche Entomologische Zeitschrift* 1932: 1-294.

Svensson, B.G., Erlandsson, S. & Janzon, L.-Å. 1990. Catalogus Insectorum Sueciae. Hymenoptera, Apoidea. 2. Andrenidae and Halictidae. *Ent. Tidskr.* 111: 47-52.

Warncke, K. 1981. Die Bienen des Klagenfurter Beckens (Hymenoptera, Apidae). *Carinthia II* 171/93: 275-348.

Warncke, K. 2002. Karten. I: Gusenleitner F. & Schwarz M. 2002. Weltweite Checkliste der Bienengattung *Andrena* mit Bemerkungen und Ergänzungen zu paläarktischen Arten (Hymenoptera, Apidae, Andreninae, *Andrena*). *Entomofauna Supplement* 12: 1-1280.

Författare

L. Anders Nilsson & Björn Cederberg 2007.